

Certifikace konzumních brambor

Počátek certifikace konzumních brambor a produktů z konzumních brambor v režimu kvality Q CZ se váže k roku 2020, kdy Ministerstvo zemědělství na základě Veřejnoprávní smlouvy pověřilo Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen ÚKZÚZ) certifikací konzumních brambor a produktů z konzumních brambor v režimu kvality Q CZ.

Vedení ÚKZÚZ delegovalo Odělení chmele a certifikace produktů se sídlem Chmelařské náměstí 1612, 438 01 Žatec, aby jako budoucí Certifikační orgán prošlo procesem akreditace v souladu s normou ČSN EN ISO/IEC 17065:2013 Posuzování shody – Požadavky na orgány certifikující produkty, procesy a služby. Akreditaci Certifikačního orgánu zajišťoval Český institut pro akreditaci, o. p. s. Posuzovateli Českého institutu pro akreditaci, o. p. s., bylo konstatováno, že podmínky pro udělení akreditace byly splněny, a dne 7. 12. 2020 bylo Certifikačnímu orgánu uděleno osvědčení o akreditaci číslo 746/2020 platné do 7. 12. 2023. Aby mohl Certifikační orgán i nadále pokračovat ve své činnosti, byla na Český institut pro akreditaci, o. p. s., v srpnu roku 2023 zaslána žádost o prodloužení akreditace. Ve dnech 18. až 20. září 2023 provedli posuzovatelé Českého institutu pro akreditaci, o. p. s., podrobný přezkum dokumentace systému managementu včetně postupů pro inspekční a navazující činnosti. Součástí přezkumu byly i vertikální prověrky a rozhovory s pracovníky Certifikačního orgánu. Dne 21. 9. 2023 byl proveden witness audit u společnosti Výrobně-obchodní družstvo se

sídlem v Kámeně. Na základě provedeného přezkumu a průběhu witness auditu bylo posuzovateli konstatováno, že Certifikační orgán je schopen dokumentované činnosti provádět nadále v souladu s požadavky normy, certifikačního schématu a s vlastními dokumentovanými postupy. Závěrem bylo doporučeno prodloužit platnost udělené akreditace. Osvědčení o akreditaci č. 635/2023 bylo Certifikačnímu orgánu vydáno dne 24. 11. 2023 s platností do 24. 11. 2028.

Změny v procesu certifikace

Proces certifikace konzumních brambor a produktů z konzumních brambor v režimu kvality Q CZ byl v průběhu roku 2023 ovlivněn několika externími změnami.

S účinností od 1. 1. 2023 vešla v platnost vyhláška Ministerstva zemědělství č. 406/2022 Sb. ze dne 16. 12. 2022, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 221/2002 Sb., již se stanoví sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, ve znění pozdějších předpisů. V praxi to znamenalo, že došlo ke změně stávající sazby 220 Kč na 380 Kč za hodi-

V roce 2023 se poprvé sledovalo zastoupení zelených hlíz v tříděném produktu Foto archiv autorů

nu práce inspektorů a pracovníků Certifikačního orgánu. Tuto změnu Certifikační orgán řešil dodatkem ke stávajícím Smlouvám o provedení certifikace a periodickým dozoru v režimu kvality Q CZ pro konzumní brambory.

Dne 24. 1. 2023 byla uzavřena Smlouva o spolupráci podle §1746 odst. 2 občanského zákoníku mezi Českou republikou – Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským, Odělením chmele a certifikace produktů jako Certifikačním or-

gánem a Českým bramborářským svazem, z. s., která zavazuje obě smluvní strany vzájemně se informovat o změnách, jež ovlivňují certifikační proces.

Jako poslední externí změnu lze uvést změny v Certifikačním schématu označené jako revize č. 2. Dne 19. 4. 2023 vyšla v platnost revize Certifikačního schématu pro certifikaci produktů B1 – B3 v režimu jakosti Q CZ – revize 2 s účinností od 1. 5. 2023. Vlastníkem certifikačního schématu je Český bramborářský svaz, z. s., který o změnách v cer-

tifikačním schématu informoval na svých webových stránkách a na školení „Brambory Q CZ“ pořádaném ve dnech 22. 5. 2023 v Nymburce a 29. 5. 2023 ve Strážce. Předmětem revize bylo zavedení nového parametru „Tříděný produkt – ukazatel zelené hlízy“ u produktů B2 a B3 a povinnost držitelů certifikátů a žadatelů o certifikaci účastnit se každoročně školení pořádaného Českým bramborářským svazem, z. s.

Samotný proces certifikace konzumních brambor a produktů z konzumních brambor v režimu kvality Q CZ byl zahájen počátkem roku 2021, kdy mohli poprvé žadatelé o certifikaci v termínu do 30. 4. 2021 podat žádosti o certifikaci produktů B1, B2/1–3 a B3. Smlouvy o provedení certifikace a periodickým dozoru v režimu kvality Q CZ pro konzumní brambory byly uzavírány s žadateli, jejichž žádost byla podána bez zjevného nedostatku, případně po doplnění chybějících údajů. Celkem bylo uzavřeno 102 smluv. V roce 2022 se do procesu certifikace zapojilo 26 nových žadatelů, se kterými byly rovněž uzavřeny smlouvy. V roce 2023 podalo žádost o zařazení do procesu certifikace konzumních brambor dalších 12 žadatelů, se kterými byly po přezkumu jejich žádosti

a odstranění případných nedostatků uzavřeny smlouvy.

V průběhu let 2022 a 2023 ukončilo na základě vlastní žádosti 23 klientů svoji účast v procesu certifikace produktů z konzumních brambor B1 a B2. Co bylo důvodem pro ukončení účasti v procesu certifikace, Certifikační orgán nesleduje a nevyhodnocuje. Platnost certifikátů klientů, kteří již nadále nechtěli pokračovat v procesu certifikace, byla ukončena po doručení jejich písemných žádostí Certifikačnímu orgánu. Tyto certifikáty jsou v databázi vydaných certifikátů barevně odlišeny, zůstávají nadále vedeny jako „ukončené“ a nejsou z databáze vydaných certifikátů odstraňovány.

U žadatelů o certifikaci, u kterých byly v letech 2021 a 2022 provedeny certifikační inspekce a kteří se stali se držiteli certifikátu pro příslušný produkt, byly v minulém roce realizovány dozorové inspekce s cílem posoudit jednotlivé parametry certifikovaných produktů B1, B2/1, B2/2, B2/3 a B3 dané certifikačním schématem se skutečně dosaženými hodnotami certifikovaných produktů v období mezi certifikační a první dozorovou inspekci / v období mezi první dozorovou inspekci a druhou dozorovou inspekci.

(Pokračování na str. 28)

Plevele zmizí beze stopy

Dobře provedená herbicidní ochrana obilnin je předpokladem bezproblémové sklizně a kvalitní a vysoké produkce. Na dvouděložné plevely v obilninách letos cílí nová posila v podobě herbicidu Galgone XL.

Galgone XL je dvousložkový systémový postemergentní herbicid k hubení dvouděložných plevelů v ozimých a jarních obilninách. Obsahuje praxí velmi oceňované biologicky účinné látky fluroxypyr (100 g/l) a florasulam (2,5 g/l) se zcela odlišným mechanismem účinku. Fluroxypyr se řadí do skupiny regulátorů růstu rostlin nazývaných syntetické auxiny. V rostlině narušuje buněčné dělení, což vede k deformaci listů a stonků, inhibici růstu a krmení. Následně se tvoří chlorózy a nekrózy, plevely vadnou a usychají. Florasulam působí jako inhibitor enzymu ALS, což ovlivňuje syntézu aminokyselin. V důsledku toho dochází k blokování mnoha životních procesů, zejména k inhibici dělivého pletiva.

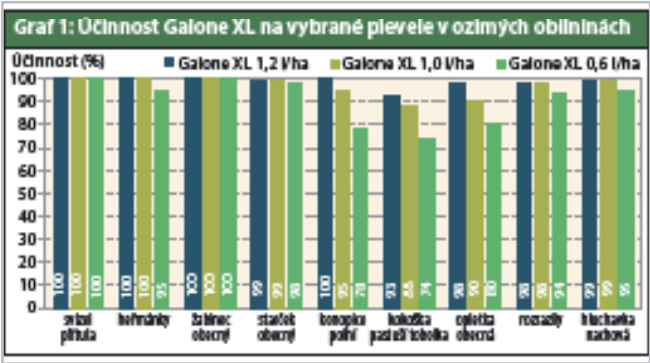
Galgone XL působí systémo- vě proti vzešlým dvouděložným plevelům. Vzhledem k povaze účinných látek nejlépe funguje v době aktivního růstu plevelů a při dostatečné půdní vlhkosti. Ideální teplotní rozmezí pro aplikaci herbicidu Galgone XL je mezi 15–25 °C. Teploty v rozmezí 5–15 °C nástup účinku zpomalují, avšak nikterak nesnižují efektivitu zásahu. Ovlivnění růstu plevelných rostlin herbicidem se díky rychlému vstřebávání Galgonu XL projevuje již 1–2 dny po aplikaci.

K jejich úplnému odumření dochází během dvou až třech týdnů po postřiku.

Významnou výhodou je možnost použití herbicidu Galgone XL až do fáze plně vyvinutého praporcového listu obilnin. Díky širokému aplikačnímu oknu nejste omezeni růstovou fází obilnin a případným nevládným průběhem počasí jako napří-

variabilitu dávkování. Na základě růstové fáze plevelů máte možnost zvolit takové množství přípravku, které přinese kromě perfektního účinku i vysokou profitabilitu ošetření. Četné pokusy prokázaly, že v našich podmínkách i nižší dávky dosahují vynikajících výsledků, což je patrné z grafu ošetření ozimých obilnin.

V poslední době se stává rozhodujícím kritériem pro výběr pesticidů jejich omezení z hlediska ochrany prostředí, zejména pak omezení v OP II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod případně svažitosti pozemků. Jarní aplikace herbicidu Galgone XL je i z tohoto hlediska bezproblémová a neomezená.

Ing. Vladimír Sys
Sumi Agro Czech, s. r. o.

Certifikace ...

(Dokončení ze str. 27)

Držitelé certifikátů poskytli informace o měrných jednotkách jednotlivých kategorií produktů na formuláři „Podklady pro dozorovou inspekci produktů B1–B3 v režimu kvality Q CZ“, který je k dispozici na webových stránkách www.ukzuz.cz, v odkazu Certifikace produktů. Poskytnuté údaje následně slouží jako podklad pro provedení dozorových inspekci. O tom, jak budou dozorové inspekce realizovány a co bude předmětem posuzování inspekčními týmy, byli držitelé certifikátů informováni na povinném školení pořádaném Českým bramborářským svazem, z. s. Školení se účastnili jak noví žadatelé o certifikaci, tak i držitelé certifikátů. I přes

Systém certifikace konzumních brambor pokračuje čtvrtým rokem

Foto archiv

dostatečnou a neustále aktualizovanou medializaci dokumentů na www.ukzuz.cz v odkazu Certifikace produktů se opakovaly nejčastěji pochybení spočí-

vající v neuvedení údaje o měrné jednotce produkce a úplných identifikačních údajů o žadateli a též v nedoložení plné moci v případě, že žádost nebyla podepsána statutárním zástupcem žadatele.

Hodnocení roku 2023

Vzhledem k chladnému počasi v jarních měsících a vyššímu úhrnu dešťových srážek byly v roce 2023 u pěstitelů raných odrůd konzumních brambor zahájeny certificační a dozorové inspekce produktu B1 v režimu kvality Q CZ až v první dekádě června. Ve třetí dekádě měsíce června byly zahájeny dozorové inspekce u ostatních žadatelů a držitelů platných certifikátů. Dozorové inspekce u všech držitelů certifikátů byly dokončeny ke dni 5. 12. 2023.

Pokud máme z pohledu Certificačního orgánu rok 2023 zhodnotit, je třeba především ocenit pozitivní přístup všech žadatelů

o certifikaci a držitelů certifikátů a poděkovat jim za jejich pečlivou přípravu jak na certificační, tak i dozorové inspekce a vstřícnost, s jakou s inspekčními týmy v průběhu celého roku spolupracovali.

Přehled a celá historie certifikátů B1–B3 vydaných v letech 2021 až 2023 včetně dokumentů vztahujících se k certifikaci produktů konzumních brambor v režimu kvality Q CZ je dostupná na www.ukzuz.cz v odkazu „Certifikace produktů“, včetně externí aplikace „Databáze vydaných certifikátů – Q CZ konzumních brambor“.

Případné dotazy směřované na činnost a působení Certificačního orgánu lze zasílat na e-mailovou adresu: qcz@ukzuz.cz.

Dr. Ing. Zdeněk Chromý

Ing. František Havlíček

Ing. David Petrželka

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Problematika burinnej vegetácie

V súvislosti s poľným pestovaním rôznych zástupcov úžitkových rastlín a pri zdôraznení ekologického systému hospodárenia je potrebné v značnej miere priebežne venovať pozornosť redukcii, likvidácii nežiadúcich burinných druhov, v rámci ktorých výrazné zastúpenie tvoria trváce druhy.

Je potrebné uviesť, že v súvislosti s množstvom faktorov, akými sú i biotické, poveternostné, antropické svojimi interakčnými vzťahmi a vzájomným pôsobe-

ním spôsobujú špeciálne reakcie burinnej vegetácie, ktorými sa príslušné druhy prispôbujú vzhľadom ku komplexu faktorov daného stanovišta. Výrazné

uplatňovanie práve antropických faktorov je na pôdach, ktoré sú kultivované. Predovšetkým chemické, biologické vlastnosti pôdy sa značne menia napríklad

spracovaním pôdy rôznej intenzity, hĺbkou, striedaním plodín, aplikáciou hnojív, pričom pôdy obrábané napríklad ekologicky sú vyrovnaneršie v porovnaní s neobrábanými.

Vysoká plasticita

Vysokou plasticitou pri rôznych pôdno-klimatických podmienkach sa vyznačujú mnohí reprezentanti burinných druhov, spomedzi ktorých je namieste uviesť *Chenopodium album*, *Cirsium arvense*, *Capsella bursa pastoris*. Spomedzi príkladových výraznejších druhov, ktoré majú vyhranené nároky na stanovištné prostredie, je adekvátne uviesť *Raphanus raphanistrum*, *Elytrigia repens*, *Sinapsis arvensis* či *Holcus mollis*. Na piesočnatých pôdach, na pôdach chudob-

hových burinnej vegetácie a podporu konkurencieschopnosti pestovaných plodín proti burinám.

Výraznou problematikou je i výskyt trvácich burín, pričom v danej súvislosti je vhodné pristupovať k preventívnym, nepriamym opatreniam, kde pri ekologickom hospodárení možno poukázať na:

- správnu voľbu v aplikácii odrodových skladiet,
- pestovanie podsevov a medzplodín,
- pozberové opatrenia súvisiace s agrotechnikou.

Jedným zo súčastí výrazných opatrení i vo vzťahu k zaburinenosti je obrábanie pôdy pri ekologickom hospodárení, čím napríklad dochádza k redukcii najmä burín vyklíčených. I pri dodržiavaní zásahov v spojitosti

nosti uplatňovania opatrení v poľných podmienkach pestovania úžitkových rastlín je adekvátne zdôrazniť:

- pred aplikovaním, využívaním hnojív organického pôvodu → pre elimináciu kľúčivosti väčšiny semien burinných druhov – dlhodobé skladovanie hnojív, uplatňovanie procesu fermentácie,
- monitoring závlahových vôd, nakoľko je taktiež jedným z pomerne málo výrazných zdrojov v možnostiach zaburinenosti → napríklad otvorené vodné nádrže,
- k možnostiam regulácie burín a zároveň i účinnosť na „odolnosti“ kultúrnych plodín vo vzťahu k burinným druhom je vhodné zdôrazniť, aby taktiež napríklad smykovanie, bráne-

Významné príkladové faktory vplývajúce na vzhádzanie burín

rozdielna predsejbová príprava pôdy

utlačenie pôdy

vlhkostný stav pôdy

intenzita mikrobiálnej činnosti

množstvo a zloženie pôdneho vzduchu

Obr. 1 – Významné príkladové faktory vplývajúce na vzhádzanie burín

Selektívny prehľad výskytu problematických druhov burín vo vzťahu k živinám v pôde

podľa náročnosti na živiny – príklady

náročné buriny – *Tripleurospermum perforatum*, *Fumaria officinalis*, *Sinapsis arvensis*

skromné buriny – *Spergula arvensis*, *Raphanus raphanistrum*, *Rumex acetosella*

Selektívny prehľad výskytu problematických druhov burín vo vzťahu k pH pôdy

pôdy podľa pH – príklady

neutrálne až zásadité pôdy – *Adonis aestivalis*, *Consolida regalis*

kyslé pôdy – *Anthemis arvensis*, *Raphanus raphanistrum*

Obr. 2 – Selektívny prehľad výskytu problematických druhov burín vo vzťahu k živinám v pôde a k pH pôdy

Buriny

konkurencia o živiny, vodu, priestor, svetlo

redukcia úrody

problematika zberu

ovplyvňovanie kvality úrody

prenášači, nosiči vírusov, patogénov, škodcov

Obr. 3 – Príkladovo najvýraznejšie negatíva burín pri absencii ich regulácie vo vzťahu pôda – kultúrne rastliny – úroda – kvalita

nejších je pomerne častým problémom výskyt *Raphanus raphanistrum* či *Holcus mollis*. Z množstva zástupcov druhov burín výrazne problematických na orných pôdach vo vzťahu k pestovanej úžitkovej vegetácii patria taktiež *Datura stramonium*, *Iva xanthiifolia*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Avena fatua*, *Galium aparine*.

Pri zameraní na reguláciu burín je potrebné taktiež ich udržanie pod prahom škodlivosti a systematické zásahy by sa mali užšie zameriavať i na preventívne prístupy, a to i ochranou plôch s pestovanými poľnými plodínami pred zanášaním ďalších dru-

s obrábaním pôdy je pozitívny vplyv na vytváraní primeraných podmienok pre činnosť mikroorganizmov a môže sa pomerne dostatočne množstvo burín likvidovať.

Pri regulácii zaburinenosti a pri ekologickom prístupe pre pestovanie plodín je v odporúčaniach vhodné sa taktiež zameriavať na uplatňovanie variabilných typov nariadení, ale i na vhodnosť – možnosti využívania napríklad mulčovania pri niektorých pestovaných plodinách.

Ekologické prístupy

Pri ekologických prístupoch eliminácie zaburinenosti a vhod-

nie boli realizované vo vhodne uplatňovanom čase pred samotným zapracovaním semien do pôdy,

- v zameraní na trváce buriny → významným opatrením je práve orba hlboká,
- pre reguláciu burín okrem iného i čerstvo vypadaných semien je adekvátna podmiatka, avšak pri trvácich burinných druhoch výraznosť zásahu je pri podmietke hlbšej.

Ing. et Ing. Marián Sudzina, PhD.

prof. Ing. Magdaléna

Vašíková-Frey, PhD.

doc. Ing. Katarína Mikiášová, PhD.

SPU v Nitre